

ВИЕНСКИЙ ВЪСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЬ

по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

WYCHODZI

we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНИЕ.

Часть официальная: Придворный павильон. Вильно. — Всеподданныйшия адреса. — Пожертвования. — Павильон о военныхъ дѣйствіяхъ. — Наказаніи. — Варшава.

Часть неофициальная. Сужденія газетъ объ тронной рѣш императора Француза. — Изъ Варшавы. Заграничныя павильоны: Общее обозрѣніе. — Англія. — Аустрія. — Пруссія. — Телеграфическія депети.

Литературный отдѣлъ: Процессъ Токунія павильон. Слѣдъ. — Виржевий указатель. — Отвѣты Редакціи. — Объявленія.

Часть официальная

С. -Петербургъ, 30 октября.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ 29 числа, въ 7 съ половиною часовъ утра, благополучно прибывъ въ Харьковъ, изволилъ принимать военныхъ и гражданскихъ чиновъ, дворничью и купечество, посетилъ Николаевскую церковь, посетилъ благородныхъ дѣтницъ, и затѣмъ изволилъ выѣхать по тракту въ Курскъ.

Телеграммой изъ Орла извѣщаютъ: ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ изволилъ благополучно выѣхать изъ Орла, 30 октября, въ 1 часъ по полудни.

Отъ 30 октября сообщаютъ телеграммой изъ Херсона, что ГОСУДАРЫНЯ ИМПЕРАТРИЦА изволила продолжать Херсонскую губернію благополучно. Дорога ночью усердіемъ крестьянъ освѣщена была хорошо. (Р. Инв. N. 241)

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, въ пятницу, 1-го ноября, въ 7 часовъ утра, изволилъ благополучно возвратиться въ Царское-Село.

ЕЯ ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЫНЯ ИМПЕРАТРИЦА изволила пмѣть ночлегъ, съ 1-го на 2-е ноября, въ г. Харьковѣ.

ВИЛЬНО.

ВСЕПОДДАННѢЙШІЯ ПИСЬМА.

Отъ государственныхъ крестьянъ Кнышинскаго староства Ясильскаго, Калиновскаго, Зубольскаго, Кришянскаго и Погорельскаго сельскаго общества.

Всепресвѣтлѣйшій Державнѣйшій Великій ГОСУДАРЬ

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій.

Манифестъ 1861 года воззвалъ насъ къ новой свободной жизни, упрочилъ права нашей свободы на равнѣ съ прочими государственнымъ крестьянами. Присходящія въ Царствѣ Польскомъ смуты, перенесенныя чуждымъ для насъ поколѣніемъ и на нашу природную Русскую землю, возбудивъ въ насъ одно лишь презрѣніе, заставляють повергнуть къ подножію Престола Твоего, Августѣйшій МОНАРХЪ, это слабое, но истинносердечное выраженіе чувства благодарности и непоколебимой преданности нашей Тебѣ и возлюбленной Россіи. Мы молимъ всемогущаго Творца о ниспосланиі Тебѣ и Всему Державному Дому Твоему всѣхъ благъ за милости Твои и за любовь Твою къ намъ. Русскіе по духу и по происхожденію, обязанные всѣмъ Россіи, мы за благодареніе ея и Трона Твоего, ЦАРЬ-Освободитель, готовы отдать не только достояніе, но и жизнь нашу.

Вѣроподданнѣе Твои государственные крестьяне: Кнышинскаго староства Ясильскаго, Калиновскаго, Зубольскаго, Кришянскаго и Погорельскаго сельскихъ обществъ.

(Слѣдуютъ подписи).

ПРОЦЕССЪ РОЗЕНТАЛЯ ВЪ ВѢНѢ.

(Продолженіе. См. N. 124).

Какъ скоро обвиненіе было изложено, очередное слово принадлежало Розенталю. Съ самаго начала разсказа, описывая свою жизнь, онъ вошелъ въ такой азартъ, что председатель суда былъ вынужденъ посоветовать ему утирить свой пылъ. Розенталь особенно налегалъ на то обстоятельство, что онъ перешелъ въ христіанскую вѣру по глубокому убѣжденію, а не изъ-за матеріальныхъ выгодъ, и старался изобразить суду въ яркомъ свѣтѣ отдѣльныя черты своего характера, чтобы указать на всю несправедливость темероннаго обвиненія его въ обманѣ. Розенталь называетъ себя профессоромъ нѣмецкой литературы и говоритъ, что былъ преподавателемъ въ различныхъ учебныхъ заведеніяхъ въ Италіи, но, однакожъ, соответственныхъ документовъ представить не можетъ. Онъ приписываетъ себѣ также и двѣнадцать другихъ титуловъ, которые всѣ включены въ его біографію. Въ 1848 году Розенталь, по собственнымъ словамъ, издавалъ въ Вѣнѣ газету „Золотая Средняя Улица.“ Газета выходила три раза въ день — утромъ, въ полдень и вечеромъ; но партія прогресса не сказала ему за нее спасибо, ибо онъ долженъ былъ въ глупую осеннюю почъ (!) оставить Вѣну, чтобы избѣжать опасности быть повѣшеннымъ.

Розенталь, разсказавъ свое бѣгство, неожиданно

Она государственныхъ крестьянъ Завыковскаго, Бачековскаго и Вѣлосточанскаго сельскихъ обществъ.

Всепресвѣтлѣйшій Державнѣйшій Великій ГОСУДАРЬ

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій!

Смутныя событія въ Царствѣ Польскомъ, перенесенныя чуждымъ для насъ поколѣніемъ и на нашу природную Русскую землю, вынуждаютъ насъ повергнуть къ подножію Твоего престола, Августѣйшій МОНАРХЪ, искреннее выраженіе вѣроподданническихъ чувствъ нашихъ въ томъ убѣжденіи, что Отеческое сердце Твое не отвергнетъ слабого, но изъ чистаго сердца выходящаго голоса вѣрныхъ дѣтей Твоихъ. Да, ГОСУДАРЬ, мы были доселѣ и пребудемъ на всегда вѣрными Твоему Престолу; всѣ коварныя интриги злоумышленниковъ не ввели насъ въ искушеніе, а непоколебимая преданность наша къ Тебѣ и возлюбленной природной нашей Россіи избавила насъ отъ лукаваго. Жизнь нашу и все достояніе наше мы готовы съ гордостью принести на защиту священныхъ правъ Твоихъ по первому указанію Державнаго Перста Твоего, Августѣйшій Отецъ нашъ Благодѣтель.

Государственные крестьяне Завыковскаго, Бачековскаго и Вѣлосточанскаго сельскихъ обществъ, (Слѣдуютъ подписи).

Вчера, 4 ноября, г. главный начальникъ края, изволилъ принимать депутацію, въ числѣ 32 членовъ, прибывшую въ Вильно изъ Августовской губерніи. Депутація сія представила г. главному начальнику края, отъ имени старообрядцевъ и поселенъ августовскаго уѣзда, пятьдесятъ восподданныйшихъ на имя ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА писемъ, въ коихъ заявляя свои вѣроподданническія чувства и описывая бѣдственное свое положеніе по случаю свирѣпствовавшаго у нихъ мѣтежа, а также отъ несоблюденія правосудія мѣстными Польскими властями, равнымъ образомъ, объясняя разныя стѣсненія, претерпѣваемые ими отъ помѣщиковъ, единогласно молятъ о дарованіи имъ тѣхъ же правъ и льготъ, коими пользуются крестьяне имперіи и общъ учреждений у нихъ такихъ же судилищъ и административныхъ учреждений, какія существуютъ въ Россіи. Его Высочайшее повелѣніе, благоослонно принявъ сихъ депутатовъ, благодарилъ за ихъ вѣроподданническія чувства, объявилъ, что оградить ихъ отъ терпимыхъ ими угнетеній и общаго повергнуть ихъ просьбы на Всемилостивѣйшее ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА благоволеніе.

Въ дополненіе къ свѣдѣніямъ, помѣщеннымъ въ N. 122 „Виленаго Вѣстника“ о пожертвованияхъ, поступившихъ къ г. главному начальнику края, въ пользу пострадавшихъ отъ мѣтежа, представляется списокъ лицъ, коимъ выданы, по приказанію его высочайшаго повелѣнія, пособія изъ предназначенной на этотъ предметъ суммы. Пособія назначались по представленіямъ начальниковъ губерній и командующихъ отрядами войскъ на основаніи собранныхъ ими официальныхъ путемъ свѣдѣній; при чемъ принимались въ расчетъ: болѣе или менѣе достатокъ семействъ, оставшихся послѣ погибшихъ, число и возрастъ осиротѣвшихъ дѣтей и другія обстоятельства, которыя иногда, при равныхъ условіяхъ, дѣлають положеніе одного семейства, лишеннаго своего главы, безпомощнѣе положенія другихъ.

Съ 1-го по 1-е число минувшаго октября выданы по

ребѣтаетъ съ одного предмета на другой, какъ что съ трудомъ можно уловить главную нить разсказа. „Благодаря протекціи одного высокопоставленнаго офицера“, говоритъ Розенталь, „меня прикомандировали къ управленію намѣстника въ Венеціи. Мнѣ поручено было привести въ порядокъ военный архивъ эфемерной венеціанской республики и я получаю возможность видѣть множество секретныхъ бумагъ.“

Президентъ. И на это вы не имѣете доказательствъ? Розенталь. Не имѣю, равно какъ и остальные мои документы, число которыхъ простирается до ста.

Президентъ. Странно, что все остальное найдено, только не эти документы?

Розенталь. Это для меня самого загадка! Быть можетъ, сынъ мой припряталъ ихъ.

Розенталь обращаетъ рѣчь къ своимъ сочиненіямъ. Онъ беретъ съ стоящей за нимъ скамьи нѣсколько книгъ, въ золотобрѣзномъ, изыщномъ переплетѣ, передаетъ ихъ президенту и говоритъ при этомъ: „Даже теперешній миланскій епископъ написалъ похвальную статью о моихъ сочиненіяхъ. Вообще я оказалъ высшему духовенству многія услуги. Я имѣлъ во всякій часъ ночи доступъ къ его преосвященству.“

Президентъ. Оставьте это, а скажите о вашемъ значеніи въ Миланѣ. Вы объявили въ 1858 году кон

ТРЕСЪ

Чзѣсь урѣдowa. Nowiny Dworu.—Wіlno.—Najpoddannіjsze listy.—Okolne zalecenіe p. głównego naczelnika kraju.—Ofiary.—Wiadomości o dzіaniach wojen.—Mianowania. Warszawa.

Чзѣсь неурѣдowa. Zdanіa dzienników o mowie tronowej cesarza Francuzów.—Z Warszawy.

Wiadomości z zagranicą: Pogląd ogólny.—Anglia. Austria.—Prussy.—Depesze telegraficzne.

Dział literacki. Proces.—Wiadomości bieżące.—Rozmaitości.—Kursa giełdowe.—Odpowiedzi Redakcji.—Ogłoszenia.

Чзѣсь Урѣдowa.

St. Petersburg, 30 października

CESARZ JEGO MOŚĆ 29 o godzinie 7 i pół z rana pomysłynie przybywszy do Charkowa, raczył przyjmować wojennych i cywilnych urzędników, dworzaniństwo i kupiectwo, odwiedził cerkiew Mikołajewską i następnie raczył wyjechać traktem do Kurska.

Telegramem z Orła, zawiadamiają: CESARZ JEGO MOŚĆ raczył pomysłynie wyjechać z Orła, 30 października o 1 godzinie po południu.

30 października zawiadamiają przez telegram z Chersonu, że CESARZOWA JEJ MOŚĆ raczyła przejechać gubernję Chersońską pomysłynie. Droga w nocę przez gorliwość włościan była oświetlona dobrze.

JEGO CESARSKA MOŚĆ NAJJAŚNIEJSZY PAN, w piątek 1 listopada o 7 godzinie z rana, raczył pomysłynie powrócić do Carskiego Sioła. JEJ CESARSKA MOŚĆ NAJJAŚNIEJSZA PANI raczy mieć nocleg z 1 na 2 listopada w Charkowie.

W I L N O.

NAJPODDANNIEJSZE LISTY.

Od włościan rządowych starostwa knyszynskiego, gromad wiejskich Jaswilekiej, Kalinowskiej, Zubolskiej, Krypnińskiej i Pogorzelskiej.

Najjaśniejszy, Najpotężniejszy Wielki MONARCHO!

Cesarzu i Samowładcę Wszechrośsi.

Manifest 1861 roku, przywołał nas do nowego swobodnego życia, utwierdziwszy prawa naszej swobody na równi z innymi rządowymi włościanami. Wynikłe w Królestwie Polskiem zaburzenia, przeniesione przez obce dla nas pokolenie na naszą rodzinną ruską ziemię, obudziwszy w nas jedną tylko pogardę, zmuszają złożyć u podnóżka Tronu Twoego, Najjaśniejszy CESARZU, ten słaby lecz serdeczny wyraz uczucia wdzięczności i niezachwianej przychylności naszej ku Tobie i ukochanej Rosji. My błagamy Wszechmocnego Stwórcę, ażeby zesłał Tobie i całemu Potężnemu Domowi Twemu wszystkie pomysłności za Twoje łaski i Twoją miłość ku nam. Ruscy z ducha i z pochodzenia, obowiązani za wszystko Rosji, my za jej pomysłność i Tronu Twojego CESARZU—Oswobodzicieli, gotowi jesteśmy oddać nie tylko mienie, lecz i życie nasze.

Wierni poddani Twoi, rządowi włościanie starostwa Knyszynskiego, gromad wiejskich: Jaswilekiej, Kalinowskiej, Zubolskiej, Krypnińskiej i Pogorzelskiej.

(Następują podpisy).

Rozentale. Я? никогда! Его открыли вѣдѣство политической интриги in contumaciam.

Президентъ. Вы заложили для этой цѣли ваши драгоценности. Чѣмъ вы жили?

Розенталь. Я имѣлъ чрезвычайные источники дохода—я писалъ статьи для многихъ журналовъ.

Президентъ. Не можете ли вы назвать эти журналы?

Розенталь. Боже мой! ихъ было такъ много! Еще одно—высокій судъ! Въ Италіи были епископы, называвшіе меня „своимъ другомъ“. Я имѣю отъ нихъ письма.

Президентъ. Когда пришли вы къ мысли издавать „Народный Голосъ“?

Розенталь. Это давнишняя идея. Она находится, впрочемъ, въ связи съ центральнымъ союзомъ.

Президентъ. Что разумѣете вы, вообще, подъ „Центральнымъ союзомъ“?

Розенталь. У меня была объ этомъ мысль еще въ Миланѣ, и я, по этому поводу, велъ переписку съ знаменитыми лицами въ Вѣнѣ. Я никого не называю по имени; но здѣшний почтамтъ былъ бы въ состояніи дать справку. 12-го апрѣля я имѣлъ аудіенцію у его величества императора. Я ничего не сообщу о томъ, что говорилъ секретно съ его величествомъ, а ограничусь лишь говореннымъ публично. Я представлялъ его величеству мой планъ, и императоръ изволилъ мнѣ сказать: „Изложите свои мысли на бумагѣ.“ Я былъ гу-

Od włościan rządowych Zawykowskiej, Bacieczkowskiej i Białostockiej gromad wiejskich.

Najjaśniejszy, Najpotężniejszy Wielki MONARCHO!

Cesarzu i Samowładcę Wszechrośsi.

Zawichrzenia w Królestwie Polskiem przeniesione przez obce dla nas pokolenie i na naszą rodzinną ziemię ruską, zmuszają nas złożyć u podnóżka Twojego Tronu, Najjaśniejszy CESARZU, szczery wyraz wiernopoddanych uczuć naszych w tém przekonaniu, że Ojcowskie serce Twoje, nie odrzuci słabego lecz z czystego serca pochodzącego głosu wiernych dzieci Twoich. Tak, CESARZU, my byliśmy dotąd i będziemy na zawsze wiernymi Twojemu Tronowi; wszystkie podstępne intrygi ludzi złej woli, nie wiodły nas w pokuszenie, a niezachwiana nasza przychylność ku Tobie i ukochanej rodzinnej naszej Rosji, wybawiła nas ode złego. Życie nasze i całe mienie nasze gotowi jesteśmy z dumą przynieść na obronę świętych praw Twoich na pierwsze wskazanie potężnej prawicy Twojej, Najjaśniejszy Ojciec nasz i Dobroczyńco.

Rządowi włościanie Zawykowskiej, Bacieczkowskiej i Białostockiej gromad wiejskich.

(Następują podpisy).

Wezora 4 listopada, p. główny naczelnik kraju raczył przyjmować deputację, w liczbie 32 osób, przybyłą do Wilna z gubernji Augustowskiej. Deputacja ta przedstawiła p. głównemu naczelnikowi kraju w imieniu starowierców i włościan powiatu Augustowskiego pięćdziesiąt najpoddanniej-szych na imię CESARZA JEGO MOŚCI listów, w których wyrażając swoje wiernopoddane uczucia i opisując swoje nieszczęśliwe położenie z powodu srożącego się u nich powstania, a także z powodu niedomierzenia sprawiedliwości przez władze miejscowepolskie, również przekładając rozmaite ściśnienia doznanane przez nich od obywateli, jednogłośnie proszą o nadanie im tychże praw i ulg, z jakich korzystają włościanie Cesarstwa i o urządzenie u nich takichże sądownictw i administracyjnych ustanowień, jakie istnieją w Rosji. Jego Excellence, życząc sobie przyjąwszy tych deputatów, dziękował za ich wiernopoddane uczucia objawił że osłonił od doznananych przez nich ucisków i obiecał przesłać ich prośby na Najmilsiejszą CESARZA JEGO MOŚCI uwagę.

W dopełnieniu wiadomości podanych w N. 122 Kurjera Wileńskiego o ofiarach przesłanych do p. głównego naczelnika kraju dla poszkodowanych od powstania, podaje się lista osób, którym wydano z rozkazu Jego Excellence zapomogi z przeznaczonej na ten cel summy. Zapomogi naznaczały się na przedstawienia naczelników gubernji i dowódców oddziałowych na mocy zbieranych przez nich urzędową drogą wiadomości; przy czem zwracano uwagę na większy lub mniejszy dostatek rodzin pozostałych po zmarłych, liczbę i wiek osierocielnych dzieci i inne okoliczności, które czasami przy jednostajnych warunkach czynią stan jednej rodziny pozbawionej głowy bardziej potrzebującym pomocy niż drugiej.

Od czerwca aż do 1-go października, wydano zapomogi następnym osobom i rodzinom:

боку тронуть этими словами, и вскорѣ я былъ такъ счастливъ, что планъ этого союза удостоился высочайшаго возвращенія. Я изложилъ свой проектъ на 28 листахъ и работалъ надъ запискою безостановочно два дня и одну ночь. Я отправился въ одну субботу, въ полдень, во дворецъ, и тамъ было уже отдано приказаніе принять мою бумагу.

Президентъ. Вы отступаете отъ предмета. Останьтесь при вашемъ планѣ.

Розенталь. Извините—осуществленіе моего плана должно было исходить свыше.

Президентъ. Что понимаете вы подъ „свыше“, свѣтскую или духовную власть? (Въ публикѣ замѣтна веселость).

Розенталь. Я разумію его величество.

Президентъ. Цѣль нашего союза была, быть можетъ, связать между собою весь міръ?

Розенталь. Я хотѣлъ учредить апостольскій легіонъ (!), и впоследствии выяснилось, что этотъ легіонъ былъ необходимъ.

Президентъ. Кто обработалъ этотъ планъ?

Розенталь. Я и болѣе никто.

Президентъ. Осуществился ли вашъ планъ?

Розенталь. Нѣтъ. Я долженъ, впрочемъ, оградить себя отъ упрека, будто бы все предпріятіе было милоу-стынено съ моей стороны. Я принеся много жертвъ—печатъ, бумагу и время. (Веселость). (Оконч. впрѣдъ).

— Z liczby przestępców, którzy z rana d. 21 paździer-
nika (2 listopada) zrobili zamach na życie naczelnika III
Okręgu korpusu żandarmerji, generał-majora Trepowa,
zaraz został ujęty na placu Teatralnym, uczeń z zakładu
garbarskiego Bauerfeinda, Antoni Ammer, a zaraz po-

*) Do tej summy nie policzone zapomogi przysłane przez nie-
które osoby dla rodzin prawosławnych kapłanów — Prokopowicza
i Konopasewicza, oraz nauczyciela Wischoła, o których było ogłoszo-
szono w N. 122 Kur. Wileńskiego. Zpomogi te odesłano gdzie na-
leży.

nijszym silnie rzeczy w Europie, przy mnożeniu pa-
cych kwestji wymagających rozstrzygnięcia, wojna p r e

„Projekta do ustaw: o prawnym położeniu pewnych towarzystw na akcjach i o towarzystwie marynarzów, nierozwiązane na przeszłym sejmie, tudzież dekreta ogłoszone tymczasowo a ściągające się tak do zmian taryfy celnej, jako też do odwołania szkodyliwych natręci na siebie płynących na morzu okrętów, będą przedmiotem waszych obrad.

„W zamiarze uzbrojenia przeciw podżeganiom niebezpiecznie rozniecanym w kraju przez prasę codzienną, musiano, na oświecenie art. 62 konst., ogłosić dekretymczasowy przeciw tego rodzaju wykroczeniom. Rzeczoną przeto dekret przedstawiony będzie na wasze konstytucyjne zatwierdzenie, również jak projekt do prawa, zmieniającego niektóre rozporządzenia ustawy drukarskiej i kodeksu karnego. Ruch powstańczy, mający na celu przywrócenie dawnego Królestwa Polskiego, zagrażał spokojności naszych pogranicznych prowincji. Możemy cieszyć się, że nakazane przezemnie skupienie wojsk i sprężyste działanie władz moich oszczędziły Prusom dotkliwych trudności.

„Związek niemiecki postanowił poprzeć w drodze przymusu wymagania, których najjaśniejszy król duński niezapewnił co do księstw holsztyńskiego i lauenburskiego, lub których nie zaspokoił, aż do chwili przymusu. Na przykład opór, przewyższający siły wojsk, którym spełnienie przymusu poruczone, może być w następstwie wymagane spóźnienie sił wojennych pruskich i austriackich. W razie tej potrzeby, mogąc pociągnąć za sobą nadzwyczajne rozehody, rząd mój wytoczy na sejm stosowne przełożenie.

„Rząd mój uwiadomi sejm o dotychczasowym biegu rokowań, ściągających się do reformy związkowej poruszonej przez rząd cesarsko-austriacki. Nigdy nie zapomniałem wadliwosci teraźniejszej konstytucji związkowej, ale nie zdawało się mi, żeby obecna chwila i obrona droga do jej przeobrażenia, miały być właściwymi. Głęboko żałowałbym, gdyby wynurzona przeze mnie obawa wobec moich współzawodników miała się urzeczywistnić, to jest, gdyby wzięcie ufnosci, której instytucje związkowe potrzebują, dla spełnienia swego celu, gdyby pogarda korzyści, jakie przedstawiają dla członków Związku, w obecnym położeniu Europy, wynęły się, jako jedyny owoc pokuszeń o reformę, przedsięwziętych bez rejonu powodzenia. Te rejonu jedynie znaleźć można w reformach, które rozdzielać wpływy sprawiedliwie i wymiernie do potęgi i usług, jakie każdy zdolny jest złożyć, zapewniłyby dla Prus należne stanowisko w Niemczech.

„Pocytuję za święty mój obowiązek ocalenie tego słusznego prawa Prus, a obok niego potęgi i bezpieczeństwa Niemiec. Mości panowie, znajdujemy się w epoce zawichrzonych, może na progu burzliwszej jeszcze przyszłości. Upominanie więc, które zwracam do was, jest tem natęższysze, abyście pracowali nad rozwiązaniem zadań wewnętrznych ze szczerą chęcią dojsca do porozumienia. Ale niepodobna jest cel ten osiągnąć, chyba wówczas, kiedy władza królewska niezbędna dla monarchji pruskiej, utrzyma się bez nadwątlenia, i kiedy, używając konstytucyjnych praw swoich, zechcecie mi wspierać w wykonaniu moich powinności królewskich.

„Na cześć i pomyślność ojczyzny, powinniśmy wspólnie pracować. Statecznie i wyłącznie poświęcam moje usiłowania temu zadaniu, a ufny niezłomnie w wierność mojego ludu, spodziewam się dokonać go w taki sposób, iż zdołam zdać zeń liczbę przed Bogiem.

Obie powyższe mowy następująca tyle uwag, obie dały powód do tylu rozstrząsań dziennikarskich, które przybrały zdumiewającą nastroj umiarkowania, że dla braku miejsca, zmuszeni jesteśmy udzielenie tych naucających i wolnych od namiętności przestąpić, odłożyć do następnego poglądu.

Anglia.

— Dziennik Daily News pisze d. 18-go co następuje:

„Jóńczycy oświadczają, że warownie w Korfu powinny być oddane Grecji w tym stanie, w jakim obecnie się znajdują. Rząd nie myśli ani przychylić się teraz do tych żądań, ani ustąpić cokolwiek z podanych warunków. W obec tych okoliczności, wysoki lord komisarz przedsięwziął środek sprężysty, lecz prawdopodobnie bardzo usprawiedliwiony: odrzucił parlament na pół roku, a więc i uchwalił przyłączenia wysp Jońskich do Grecji aż do końca kwietnia 1864 r.

„Są powody do wierzenia, że niektóre z wielkich mocarstw wystąpiły z niełatwemi do pokonania trudnościami w przedmiocie zręczniejszego naszego ordnowictwa. Sądymy, że na przykład rząd austriacki stanowczo oświadczył, że nie zezwoli na przyłączenie, chyba pod wyraźnym warunkiem, że warownie zostaną zniszczone. Z drugiej strony, widzieliśmy, że Jóńczycy za warunek sine qua non kładą zachowanie tych warowni. Rzeczywiście, jeżeli mamy z wyspami Jońskimi postępować jak z niepodległą rzeczą-pokojem, uznana przez traktaty, niełatwo widzieć jak możemy burzyć ich warownie wbrew ich woli.

„Turcja podobnie przekłada zadania, niełatwiejsze do ziszczenia; a ponieważ, przez traktat 1817 to mocarstwo stało się uczestnikiem traktatów 1815, które utworzyły ordnowictwo angielskie, Turcja słuchana być powinna. Mówią, że inne państwa podnoszą zarzuty, i według prawdomodobieństwa zima upływie na rozstrząsaniu tych trudności. Jednakże można mieć nadzieję, że wielkie mocarstwa zadowolą przedmiot wcielenia wysp Jońskich do Grecji przed powrotem wiosny. Ale niemniej Grecji wyrządza się przez to błąd

wielką krzywdę. Bo dopóki rzecz o wcieleniu wysp Jońskich będzie zawieszona, dopóki rząd tymczasowy pod jakimkolwiek kształtem trwać musi.

Nie wiele zadań ostatecznie rozstrzygnąć będzie można, dopóki budżet i prace państwa Grecji i wysp Jońskich niezapewnią się w jedno, lub dopóki przynajmniej nie będzie wiadomym czy wcielenie nastąpi albo nie. Nadto, książe Wilhelm przyjął tron pod warunkiem wpisanym do protokołu: że wyspy Jońskie będą połączone z Grecją, oraz że przyczynią się do jego dochodów w ilości 10-ciu tysięcy f. sterl., co Jóńczycy odrzucają.

Teraźniejsze postępowanie Austrii i Jóńczyków naraża Grecję na zerwanie się z przez młodego króla postannietwa, które zostało mu powierzone, a które rodzina jego niechętnie przyjęła.

— Czytamy w dzienniku Globe:

Zakaz aby p. Laird nie budował statków na rzecz Amerykanów, świadczy o neutralności Anglii w wojnie toczącej się w Stanach Zjednoczonych. Otrzymał przez ostatni pakiet dziennik richmondski, twierdzi że zarząd lorda Palmerstona jest przekłębem dla Anglii, bo ten lord nie chciał połączyć się z Francją w uznaniu południa. Zdaje się, że na nas spada odpowiedzialność za wytepienie tylu tysięcy oderwanych, za złupienie tylu tysięcy ich domów, i za zalewagłogromnej liczby niewiast związkowych.

Jest to przekonywającym dowodem, że niepomagalismy Stanom niewolniczym. P. Chase chce pochwylić za włosy starą matkę Anglię i nalezyście ją przetrzepać. Czy Yankesy w taki sposób myślą dowiesć swe synowskie przywiązanie? Ale jeżeli p. Chase pragnie rzeczywiście dać się we znaki Anglii, niech postara się zostać jej kanclerzem szachownicy, a najpewniej trafi do celu.

London 29 października. Największy rozgłos w tym tygodniu miała mowa wyreczoną przez pana Laird. Na warstatach założonych w Birkendeau, będących pod kierunkiem syna pana Laird, zbudowano statki Alabama i Florida, na rzecz rządu oderwanych, tudzież oba parowe tarany będące dziś w sekwestrze. Nikt w Anglii nie używa większej powagi w przedmiotach morskich nad pana Laird. Oświadczył on, że mimo zrozchodowania 30 milionów funtów sterlingów, przez admiralicję w ciągu kilku lat ostatnich, Anglia nie jest przygotowana na wypadki wielkiej wojny morskiej. Pan Laird sądzi, że flota angielska nie może ani potrzebnej ilości majtków, ani wielkich fregat pancernych, ani statków tegoż kształtu w małych rozmiarach, dla obrony brzegów, ani okrętów zaszkolonych, czyli monitorów w mogących przepłynąć Atlantyk. Pan Laird również sądzi, że wydatki poniesione na doświadczenia z nowymi działami, nie usprawiedliwiły powziętych o nich nadziei. Podobnie należy, rzekł, powiększyć i pomnożyć stanowiska okrętowe we zbrojeniach. Te oświadczenia silnie kra poruszyły. Wszakże zwolennicy admiralicji żwawo odpowiadają na zarzuty pana Laird.

London 30 października. Przy objęciu urzędu wysokiego Szeryfa w Hull, lord Grey-Ripon powiedział mowę; pochwalivszy instytucję ochotników, którą uważa za dzień, pomoc we wszelkim czasie dla wojska prawidłowego, szlachetny lord dodał: „Żyjemy w czasach, w których każdy bacznie przypatrując się zdarzeniom na Wschodzie, na Zachodzie i w rozmaitych częściach świata, nie zdola podawać w wątpliwość, że jest powinnością kraju, być gotowym na wszelkie następstwa, za względem przeciż, jak to każdy rządzący czynić powinien, na oszczędność. Nie małej atoli, należy troskliwie unikać wszystkiego, coby zmierzało do zmniejszenia siły zbrojnej, albo do wzięcia środków obrony narodowej. (Okłaski.) Lord Hotham wyrzucił nadzieję, że długo nie przyjdzie odwoływać się do usług wojska i floty. Szczerze podzielał tę nadzieję i podług stanu rzeczy, w rozmaitych stronach świata, nie widzę żadnej pobudki do obaw o przerwanie istniejącego dziś pokoju. (Okłaski.)

Pokój utrzyma się tem trwałej, im wielkie mocarstwa, jak Anglia, nie mająca żadnych powodów do napaśtowania nikogo, i pragnąca czuwać nad utrzymaniem stanowiska swego w świecie, da usłyszeć głos swój narodom europejskim i w kole wielkiej potęg ziemskich, i zapowie: że nie ma wcale zamiaru wdawania się w ich sprawy. Tak powinniśmy postępować względem ludów obcych, jak pragniemy, aby z nami postępowano, i nie zapominać, że jeżeli obecnie jesteśmy neutralnymi, możemy zostać stroną wojującą (Okłaski.)

— Pan Ferrand na nowo wybrany poseł w Devonport, miał mowę do swoich mocoawców; najwybitniejsze jej miejsce było następnem: „Mam do powiedzenia teraz kilka słów o ministrach, którzy podług mnie są hańbą kraju. Przysięgli bili reformy nierównie rozciąglejszy od billu hrabiego Derby. Gdzie on jest? (Jeden głos: u m a r r l Smiech.)

„Lord Palmerston jest jednym z najzawołanszych współczesnych mactawców, a lord Russell, największym kuglarzem. Wigowie twierdzą: że objęcie stercu rządu przez hrabiego Derby, byłoby niebezpieczeństwem dla pokoju Europy. Ale coż widzimy teraz, za ministerstwa lorda Palmerstona i hrabiego Russell? Anglia jest narażona w siedmiu wojnach: w Ameryce, w Afganistanie, w Chinach, w Japonji, w Nowej Zelandji, w Rosji i w Prusach. Przekonywany jestem, że Anglia w takim stanie rzeczy, prędko dopomni się o zmianę rządu. Kiedy zachwieje się istnienie gabinetu, kiedy parlament przystąpi do zagłosowania uchwały nieufności, ja, przedstawiciel Devonportu, z całego serca popieram ją będę.

Austria.

— Z powodu konferencji nuryberskich, Związku pisze: Bliższe przyszłe konferencje nuryberskie będą miały wpływ stanowczy na dalszy postęp reformy związkowej w razie polwyzszenia, bądź w razie zni-

żenia nadziei ludu niemieckiego. Otwarta śmiała postawa Hanoweru każe nam wróżyć wiele dobrego z tych konferencji.

Broszura pod nazwą: Odpowiedź na sprawozdanie ministerstwa pruskiego złożone n. królowi pruskiemu o tem co ściągają się do reformy Związku niemieckiego, której słusnie przypisują znamie pisma rządowego hanowerskiego, rozwija ocenę daleko wyraźniejszą i daleko silniejszą, niż jakakolwiek inna ze świeżych publikacji. Czyni ona zaszczyt mężom stanu, którzy potrafili wnieść się do tej jasności i mocy. Myśl zasadnicza tego pisma znajduje się w wykładzie obowiązków, leżących na państwach czystoniemieckich, to jest na państwach średnich i drobnych, w dalszych uśłowaniach o reformę związkową.

Czuwać im należy, aby antagonizm dwóch wielkich mocarstw niemieckich, nie górował wyłącznie w życiu związkowym narodu niemieckiego; aby pierwsiwście zasadniczo równości praw związkowych wszystkich członków związku był utrzymany i wówczas, kiedy rzeczywiste warunki mocarstw miały by brać górę, aby gromady pierwsiwstwu czystoniemieckiego zachowały miejsce należne sobie i z prawa i z rzeczy. Znaczący to w praktyce:

1-o Niema veto w razie wojny! A jeśli Prusy i Austria mają posiadać veto w razie wojny, państwa średnie i drobne zastrzegają toż prawo i dla siebie, jako trzecie mocarstwo zbiorze czystoniemieckie.

2-o. Niema kolejnego prezydowania! Jeśli jednak przyszło je udzielić, wówczas państwa średnie i drobne, wymagają i dla siebie kolei, jako trzecie mocarstwo.

3-o. Na przypadek, gdyby wbrew duchowi państwa związkowego czystego, utworzyły się gromady tego rodzaju, wówczas państwa średnie i drobne zjednoczyły by się dla utworzenia trzeciego mocarstwa niemieckiego rzeczywistego, zdolnego do działań wojennych.

Ten pogląd oddawna już był przez nas zalecany. Austria nie odmówi w danym razie potwierdzenia swojego tych zasad.

Prusy.

Berlin, 31 października. Gazeta narodowa podaje następującą wiadomość o wybranych posłach sejmowych:

Na liczbę 352 posłów przeszłej Izby, wybrano: 114 (na 135) ze stronnictwa postępowego; 80 (na 96) środka lewicy; 14 (na 32) klerykałnych; 7 (na 11) zachowawców. W znacznej liczbie zdarzeń, zmiany te nie wypłynęły z przyczyn politycznych, ale ponieważ przeszłorocznym posłowie niechcieli przyjąć nowych umocowań. Dotąd wiadomo, że 106 posłów po raz pierwszy wybrano.

Stronnictwo klerykałne mocnemu uległo przeobrażeniu; niewybrano powtórnie czterech z jego przewodców, chociaż wynagrodziło to niemal nowe wybory, tak dalece, że ten odłam jak dawniej, przedstawi około 27 członków.

Stronnictwo zachowawcze, w żadnym z wielkich miast nie wzięło góry. Wielkie księztwo poznańskie, Westfalia i prowincje nadreńskie nie dały mu ani jednego posła. Zapelnit ono szeregi swoje w części Brandenburgji (3 członków), w Pomorzu (12); w prowincji pruskiej (4); na Śląsku (15) i w prowincji Saskiej (3). W rzędzie 37 zachowawców, izba liczy 11 radców ziemskich, 2 radców szkolnych, 1, prokuratora generalnego i 1 sędziego; w ogóle 15 urzędników. Panowie von Bonin i von Arnim z tego stronnictwa, nie zostali powtórnie wybranymi!

Powszechna niemiecka Gazeta oznajmują, że król osobiście otworzy parlament, a nawet twierdzi, że rząd oświadczy przyzwolenie, aby czas służby wojennej do dwóch lat skrócić.

Gazeta powszechna berlińska ka wąpi, aby generał von Roon przyjął urząd posła z obwodu trzebnickiego, ponieważ według uczynionego w izbie na przeszłym sejmie oświadczenia, zostawszy posłem, musiałby uznać nad sobą zwierzchność porządkową marszałka sejmku, której, jako minister królewski, podlegać nie powinien.

Berlin, 2 listopada. Gazeta wychodząca w Elberfeld umieszcza następujący wyjątek z poufnego listu.

„N. pan, wracając ze Stralsundu rozmawiał na stacji prenzlauskiej z kilku osobami; dowiaduje się, że przy tej zręczności wyraził żal, iż wybory wypadły w ogóle nieprzychylnie dla rządu. Król dodał, że nie widzi w tem pobudki do zejścia z drogi obranej z przekonania, jeżeli więc okaże się niemożliwość urzeczywistnić przy współdziałaniu izby tego, co poczytuje za konieczne dla dobra kraju, urzy się, choć ze smutkiem, zniewolonym do użycia służącego sobie konstytucyjnego prawa i rozwiąże izbę.

Uk a z i e l e l r z a d o w y dnia 3 listopada umieszczył następujący dekret:

„My Wilhelm z Bożej łaski, król pruski i t. d. rozkazujemy, w moc art. 51. aktu konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 1850, co następuje:

Obie izby parlamentu królestwa, izba panów i izba poselska, zwołane są na dzień dziewięć listopada do Berlina, naszej stolicy i rezydencji.

Ministerstwu poruczone jest spełnienie niniejszego dekretu.

Na wiare czego podpisujemy ten dekret naszą własną ręką i wyciskamy na nim naszą pieczęć królewską.

Dan w Zamku Babelsburg, 4. listopada 1863 (M. P.) Wilhelm.

Kontrasygnowali: von Bismarck, von Bodelschwingh, von Roon, hrabia von Jtzenplitz, von Mühler, hrabia von Lippa, von Selchow, hrabia von Eulenburg.

Gazeta krzyżowa pod dnim 3 listopada utrzymuje, że rozkaz o dziennikarstwie z dnia 1 czerwca ma być spótecznie

przedstawiony obu izbom; przy tem wniesiony zostanie nowy projekt do prawa, mający uzupełnić ustawę o druku.

DEPESE TELEGRAFICZNE.

LONDYN, wtorek 10 listopada. Donoszą z New-Yorku, z dnia 27 października, że brak zapasów nie dozwala jenerałowi Grant działać zaczepnie.

Jefferson Davis żądał od Stanu Alabama: aby jego ochotnicy zajęli stanowiska wojenne, dla dozwolenia użyć wojska prawidłowego na zasilenie jenerała Bragg. „Wówczas, mówi prezydent oderwanych, Rosencranz będzie o szczeru zniszczony i wojna weźmie koniec.“

BERLIN, poniedziałek 9 listopada. Cesarz Napoleon III przesłał radzie związkowej wezwanie, aby związek helwecki wyprowadził przedstawiciela na kongres europejski.

LONDYN, poniedziałek 9 listopada wieczorem. Na uczcie daną dziś przez lorda majora, lord Palmerston powtórzył, że Anglia zachowa równą neutralność względem Rosji jak względem Ameryki. „Co do Polski, rzekł, Anglia spełnia swą powinność, ale na nieszczęście, w Ameryce niepodobna przywrócić pokoju przez polubowne pośrednictwo.“

LONDYN, wtorek 10 listopada. Królowa otrzymała wczoraj własnoręczny list od cesarza Napoleona III, wzywający ją do uczestnictwa w kongresie. Rada ministrów zbierze się dziś dla rozstrząśnienia tego przełożenia.

Dziennik Rannapoczął nieprzychylnie tłumaczyć mowę króla pruskiego.

BERLIN, wtorek 10 listopada wieczorem. Izba panów uchwaliła dziś, słabą większością, adres do króla. Minister sprawiedliwości głosował z większością. Minister spraw wewnętrznych złożył izbie rozporządzenie o dziennikarstwie z dnia 1 czerwca, tudzież projekt do prawa, tyżący się zmian niektórych postanowień ustawy o druku.

Minister oświadczył, że dekret 1 czerwca był wydany dla zarządzenia dotkliwym okolicznościom (N o t h s t a n d); że był zreagowany, z uwagą na przechodni stan rzeczy, lecz że utrzymać go nie można jak prawo stałe. Rząd, dodał, rozumie, że, dekret powinien zostać w swej mocy aż dopóki trwały stan rzeczy nie wróci.

LONDYN, wtorek 10 listopada wieczorem. Wiadomości z New-Yorku z dnia 31 października oznajmują, że jenerał Gilmore bombarduje Charleston.

Związkowi potrafili znowu przywrócić komunikację z miastem Chattanooga.

Mówią, że 45,000 oderwanych wyszło z Abingdo przeciw jenerałowi Burnside znajdującemu się w Bristol.

Wiadomości z Mexico z dnia 1 października, otrzymując drogą przez San Francisco, oznajmują, że odkryto rozległy spisek przeciw Francuzom, że wiele osób uwieziono lub wygnano. Dodają, że prezydent Juarez stoi na czele 27,000 zbrojnych, między Queretaro i San-Luiz de Potosi.

BRUKSELLA, wtorek 11 listopada. W mowie wyrzeczonej przez króla na otwarcie parlamentu, najjaśniejszy pan oznajmił, że odbiera stateczne dowody zaufania i spóeczucia od rządów zagranicznych. Król dodał, że Skalda już nieodzownie otwartą została dla żeglugi.

Mowa królewska zapowiada projekt do prawa o zastosowaniu ogólnym taryfy celnej według zasad przyjętych w świecie pozawieranych umowach z wielu rządami, i według nowych reform systematu celnego.

Następnie zapewnia, że stan skarbu jest zadowalający.

BRUKSELLA, środa 11 listopada. Cesarz Napoleon rozkazał doręczyć naszemu ministrowi spraw zagranicznych, wezwanie rządu belgijskiego do uczestnictwa w kongresie.

Nie można jeszcze przewidzieć, co rząd w tej mierze postanowi.

Donoszą z Hagi, że podobne wezwanie otrzymał i rząd niderlandzki.

Również niewiadomo, jaką dał odpowiedź.

WIEDEŃ, środa 11 listopada wieczorem. Dziennik Poczta wieczorna ogłasza depesze 30 października wysłaną przez hrabiego Rechberg do hrabiego Karoly i do Berlina, tudzież memoraandum tegoż dnia podpisane.

W tem ostatniem, depesza pruska dnia 22 września uległa ostremu rozbirowi; rząd austriacki oświadcza: że z trzech warunków wstępnych podanych w owiej depeszy, pierwszy obejmuje dążności oderwanych, drugi dążności dualizmu, trzeci zaś zmierza do unitaryzmu, a więc wszystkie trzy niezgodzą się ani między sobą, ani z ośnową zasadniczą konstytucji związkowej.

Memorandum dodaje, że jeśli Prusy chciały raz jeszcze rozstrząsnąć akt reformy przyjęty we Frankfurcie i wymienić ulepszenia, jakie poczytują za potrzebne, pragnienia ich przyjąłoby wszędzie najochoćniej i z wdzięcznością.

Depesze hr. Rechberg, odwołując się do celu aktu reformy i do jego kształtu, wzywają Prusy do zagajania przekładanych im rokowań, oraz do uchylenia szkodyliwych warunków, radząc raczej, aby przyjęły co do aktu reformy stanowisko zgodne ze stanowiskiem swoich współzawodników.

BERLIN, środa 11 listopada. Izba poselska przystąpiła dziś do wyboru swych prezesów. Z liczby 268 obecnych członków, 224 głosowało za panem Grabow, 27 za panem von der Heydt.

Pp. von Unruh i Bockum Dolffs zostali wybrani na vice-prezesów.

Pan Grabow, obejmując krzesło prezesowskie, rzekł, że obowiązki jego są ciężkie w dzisiejszym zachmurzonym położeniu kraju. Dodał, że gorące pragnienie narodu i izby, ukonieniu zatargi, spełni się, skoro oprzyśniona konstytucja wykladać na być pocnie w swoim właściwym duchu. Wówczas, dodał p. Grabow, ustanie potrzeba rozróżniania wierności winnej prawom korony od wierności należnej prawom ludu; wówczas niebezpieczeństwa zewnętrzne dadzą się męźnie pokonać, a ziszczenie przez Prusy ich przeznaczeń w Niemczech, będzie zapewnione.

KOPENHAGA środa 11 listopada. Wczoraj rząd otrzymał wezwanie do uczestnictwa w kongresie europejskim.

Dziennik Berlingske Tidende pisze, że natura rzeczy niepozwała Danii odpowiedzieć odmownie.

Przy drugiem odczytaniu, sejm przyjął bez zmiany projekt ustawy zasadniczej, który w piątek, 13 listopada, po raz trzeci będzie odczytany.

TRIEST, czwartek 12 listopada. Podług wiadomości nadesłanych z Aten z dnia 6, gabinet składa się z następujących osób: pana Bulgaris prezesa rady, ministra spraw wewnętrznych, oraz tymczasowo zarządzającego wydziałem marynarki; pana Smolenty ministra wojny; pana Drosos ministra skarbu, pana Diamantopulos ministra sprawiedliwości; pana Delliani, ministra spraw zagranicznych i pana Petzalis ministra wyznań i oświecenia narodowego. Król nieprzyjął tytułu: z Bożej łaski; zwać się będzie: Jerzy I król Hellenów.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— Z KIJOWA, pod dnem 20 października, piszą do nas co następuje:— Dogorywająca tegoroczna jesień, do ostatniej niemal chwili starała się u nas być łagodną. Sliczna pogoda i ciepło umiarkowane mieliśmy blisko do połowy bież. mies.; zdawało się, że natura kusła się o wywołanie choćby jakiego takiego ożywienia na arcy spokojnych i monotonych ulicach Kijowa. Próba niecałkiem się powiodła, i matka natura za nieposłuszeństwo nastąpiła na nas w tej chwili tak nieznosno dni jesienne, że prawie za drzwi wyjść niema odwagi. Deszcz zmieszany z grubymi płatami śniegu nad głową, gołoled i nieprzebrane błoto na pospuitu bruku pod nogami, chłód zewsząd dojmujący: oto co mamy w tej chwili szczerą ręką na nas zsypane. Pomimo jednak tego wszystkiego, rynek kijowski wygląda jakby jakieś świątynie Pomony. Wielki urodzaj owoców i jarzyn w okolicy tutejszej obok potrzeby zarwania gotowizny skądąbż i jakimąbż sposobem, sprowadza do miasta tłumy wieśniaczych wozów z ogrodowinami. Ceny też ich niezmierznie są niskie. Bezcza kartofli sprzedają się od 1 r. 50 kop. do 1 r. 80 kop.; wóz buraków czerwonych od 1 r. do 1 r. 50 kop.; seclna głów kapusty od 90 kop. do 2 rub.; wiązka wielkiego czosnku wążąca około 30 funtów, płaci się od 7/4 gujwicy do 10 kop. i t. p. Winogrona, gruszek, jabłek, orzechy, ogromniemi massami zjawiają się z Krymu i Bessarabji do Kijowa. Funt winogron płaci się tu od 7 do 10 kop. Jest to właśnie chwila robienia zapasów na zimę, i dla tego każda gździelnia niewidziana, skupiła się jak mól na rynku. Zresztą, jeżeli pominiemy pożary w mieście, nie a nie więcej do doniesienia stąd nie będzie.

— SZARANCZA W BESSARABJI. W ciągu lat pięciu rok po roku szarańcza pustoszyła nadniestrzańskie okolice; młostwo rąk odrwaną do pożytecznej pracy, która rzucić musiano dla tępienia owadu; niemało grosza zabierała z kieszeni rolników. Pomimo jednak pracy i kosztów, niezawasze powodzenie opłacało podjęte zabiegi: skutki zniszczenia zasiewów corocznie czyniły dotkliwie dawale mieszkańcom. W roku bieżącym szarańcza tępiła i w jesień i na wiosnę, wykładała się podług zwyczajów bardzo licznie. Cud jednak boży stał się nad okolicą; niewiele zniszczywszy zasiewów, szarańcza skoro dostała skrzydeł, całkiem z pół bessarabskich odleciała. Można być pewnym na rok przyszły, że ani sladu jej na wiosnę nikt w Bessarabji nie zobaczy; Jeżeli Opatrzność uchroni od najścia owadu z innych okolic, przez tyle lat pustoszone niwy odcetną raz przedeł urodzajem pomyślnym.

— STUDENCI W DORPACIE. — Podług najnowszych wiadomości, liczba studentów na uniwersytecie dorpacim wynosi w r. bież. 601. Z tej liczby 97 słucha kursu teologii, 135 prawa, 7 dyplomacji, 195 medycyny, 40 farmacji, 17 filologii, 16 historii, 3 statystyki i geografji, 8 fizyki, 7 matematyki, 3 astronomji, 38 ekonomji politycznej, 1 technologji, 22 chemji, 2 mineralogji, 2 zoologji, 2 botaniki i 1 języków wschodnich. Pomiedzy studentami jest 274 z Infant, 117 z Kurlandji, 83 z Estonji, 14 z Królestwa Polskiego, 110 z innych prowincji państwa i 3 z zagranicy.

— OŚWIECENIE ODESSY GAZEM. — W Odesie zamierzają zaprowadzić światło gazowe do 1,500 latarni publicznych na placach i ulicach. Odległość latarni jednej od drugiej ma wynosić przecięciowo 36 sążni, lecz może być większą lub mniejszą stosownie do wskazywek rady miejskiej. Każda latarnia powinna mieć jeden płomień światła i zużywać od 6 do 7 stop. kubicznych gazu na godzinę.

— POŻARY W CZECELNIKU. — Ostatnie dni sierpnia r. b. smutnym wspomnieniem zapisały się w kronice ubogiego miasteczka podolskiego Czeclenika. Dnia 20 wspomnionego miesiąca, od zapalenia się sadzy w komnie domu Izraelity Kunieza, wybuchł pożar, który podniecając panujący podówczas gwałtownym wiatrem, obrócił w perzaję 88 domów żydowskich ze wszystkimi zabudowaniami, prawie całkowitą raclomością. Nazajutrz, z przyczyny dostatecznie niewiadomą, ale

prawdopodobnie od zanieślonych wiatrem iskiei z tlejącego zgłiszca, ogień się wszczął na nowo w dwóch na raz miejscach i strawił 18 domów żydowskich. Nareszcie d. 25 sierpnia, powstałszy z przyczyny niewiadomej, ogień w perzynie obrócił jeszcze osmaście domów. Ogólną stratę w mieniu, jaką nieszczęśliwe miasteczko poniosło, obliczają na 56,000 rub. Krom tego znalazł śmierć w ogniu dwuletni synek Izraelity Zajacka i znaleziono w popiele szczątki spalonej, niewiadomej z imienia osoby.

— **KOLEJ ODESSO-PARKANSKA**, podług otrzymanych z miejsca wiadomości, będzie przedłużoną do Bałty. Roboty na tej nowej częstej linii mają być wykonane w roku przyszłym. Na linii pomiędzy historycznymi Parkanami a Odessą zaczęto już układać relsy.

— **WYBORY AKADEMICKIE** w uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie na rok szkolny 1864, odbyły się 12-go b. m. z grona czynnych i byłych profesorów wydziału teologicznego, na który kolej rektorstwa w tym roku przypadła. Do godności tej powołany został większością głosów były profesor baron ks. Jan Schindler, dr. teologii i filozofii tajnyra-dea b. kanonik katedry krak. i prezes Rplitej krakowskiej. Po nim wszystkie głosy otrzymał ks. Karol Teliga, kan. kat. krak. b. administrator dyceceji krakowskiej, dziekan wydziału teologicznego, — urząd prorektora pełnić będzie dotychczasowy rektor dr. Czerwikowski. Dziekan wydziałów zostali: dr. Burzyński prawego, dr. Józef Majer leńskiego i dr. Kuczyński filozoficznego. (G.P.)

— **PAMIĄTKI CZACKIEGO**. — Wdzięczność, jak osobistym jest ludzi przymiotem, tak niemiętni stanowią zaletę całej społeczności — jeżeli jest domierzaną ludziami, co przewodniczyli światłem, cnotami, zasługami. Dla tego też z prawdziwą przyjemnością widzimy krzątania się tego rodzaju około zachowania i przekazania pamięci po naszym Tadeuszu Czackim. Tygodnik Ilustrowany podał niedawno rysunek fantastycznej skały pod Kamieńcem, nazwanej skałą Czackiego. Mam nadzieję, że ten niespożyty pomnik natury przetrwa wieki, a byłoby tylko nazwa skały Czackiego utarła się między ludem, możemy być spokojni o trwałość tego nazwiska w potomne wieki. W Jakobówce, w Lubelskim, gdzie Czacki czas jakiś przebywał, krewini jego usypali mu kopiec z tablicą z ciosowego kamienia, na której położono skromny napis: „Tadeuszowi Czackiemu.“ Nareszcie piękny posąg Oskara Sosnowskiego, jako dzieła sztuki, utrwali pamięć tego męża między nami. (G.W.)

ROZMAITOŚCI.

— „Bon voyage, monsieur Nadar!“ zawołał cesarz Napoleon, zdejmując kapelus i przesyłając z prawdziwie cesarską uprzejmością po-żegnane ukłony towarzystwu udającemu się w podróż w koszyku „Olbryzma.“ Lecz życzenia cesarskie zostały bez skutku. Olbryzm odbył śmiały i trudną podróż, lecz wcale nie szczęśliwą. Kurjer nasz dawał już nie raz urywkowe wiadomości o tej podróży, lecz sądzimy, że dramat, który się odegrał na kilka tysięcy stóp od ziemi, zajmie naszych czytelników i dla tego podajemy tu ciekawe szczegóły czerpane z wiarogodnych źródeł. Dnia 6 (18) października w niedzielę, pomimo pochmurnej pogody na polu marsowem zebrało się więcej ludzi niż przed dwoma tygodniami. O godzinie trzeciej balon gotów był do podróży i czekał tylko sygnału, ażeby się wznieść za obłoki. Kolo czwartego przybył cesarz i potękał się z królem greckim, któremu podał rękę. Cesa z rozpytywał o wszystko ciekawie. Nadar objaśnił kilka technicznych szczegółów. Kolo piątej, stosownie do ogłoszonego programu, olbryzm zabrał 28 podróżników, z klasą wyrobniczej i żołnierzy, i na pięć minut zawisł w powietrzu. Spuszczono się prędko i odważni podróżni zajęli swe miejsca. Naprzód wstąpił na pokład dora w podróżnym ubraniu — pan Nadar. Oprócz niego byli jeszcze Juljusz i Ludwik Godard, Tirion, Saint-Felix d'Arnon, Montgolfier John i sam Nadar. O piątą godzinę zadzwoniono. Nie jedno serce silniej zabolało na odgłos sygnału tego. „Lachez tout!“ zawołał Nadar. Olbryzm podniósł się i poleciał miastacyjnie w kierunku Saint-Denis, o 1,200 metrów od ziemi. Nadar stał na drewnianym obryzku, do którego przywiązana siatka pokrywająca balon, i przesyłał publiczności ukłony. Podróżnicy, chcąc jak można najdłużej podróżować, nie wyrzucali balastu i trzymali się bliżej ziemi. O wpół do 9-jej przelatując nad miastem Beauvais, Nadar krzyknął przez tubę: „wszystko idzie pomyślnie.“ Balon leciał ku granicy belgijskiej. O godzinie dziewiątej leciało po nad stacją kolej żelaznej tak nisko, że można było słyszeć głosy podróżników. Zapytano w jakim znajdują się depar-tamentem, dyżurny przy kolei odpowiedział: „W Ercelaines.“ Balon leciał dalej. Wiatr pędził balon na północ. Wyrzucono balastu i podniesiono się za obłoki. Podajemy tu wyjątek z listu pana d'Arnon, który brał udział w tej śmiałej wycieczce. „Kilka godzin cieszyliśmy się przestworciem, ciemnym, pustym, który nas otaczał. Lecz trzeba było się spuścić, ażeby dojść gdzie jesteśmy. Balon spuścił się tak nisko, żeśmy wyraźnie widzieli mnóstwo kominów, z których buchał dym. „Co to będzie, jeżeli spadniemy na nie?“ rzekł Montgolfier. Widok ten, a szczególniej piosenki holenderskie okazały nam, że jesteśmy w Belgii. Jednakowoż Nadar, Godard i inni krzyknęli ciągle „gdzie jesteśmy?“ Wyznając otwarcie, że nam na to odpowiedziano przeciągłym śmiechem. Mieliśmy dwa dzwony, John chwycił jeden, ja drugi i zaczęliśmy dzwonić. Nadar rzywał przez tubę, każdy krzyknął na cze gardło. Kocia

muzyka wywołała mieszkańców na ulicę — lecz i tam krzyk kobiet, piski i wycie psów, miauczenie kotów, zmieszane z wykrzyknikami zadziwienia, stworzyły taki chaos, żeśmy się niczego dowiedzieć nie mogli — wiatr dał, leciliśmy dalej niewiedząc gdzie jesteśmy. Na kompasie nie widzieliśmy nie mogliśmy, a zapadki nie sposób było zapalić. Ponieważ balon przeleciał nad Lilles, łatwo więc waleć można było, że się zbliżamy ku morzu. Godard widział nawet okręta... spuściliśmy się o 150 metrów. Pod nami była płaska błotnista równina, złowrogo wiewąca zapachem morza. Balon leciał, każdy słuchał i zdawało się, że słyszy huk morza. Im dalej posuwaliśmy się naprzód, tym pustsza była okolica, nigdzie nie migotały światła i coraz trudniej dowiedzieć się gdzie jesteśmy. „Mówcie co chcecie, ale już niewiem gdzie jestem — rzekł Ludwik — sądzę, że lepiej spuścić się na ziemię.“ Tu do blota? „A jeżeli lecimy ku morzu?“ Balon leciał... „Niemożna jeszcze spuszczać się — rzekł Juljusz Godard — jesteśmy nad wodą.“ Kilka osób spojrzało z kosza i zawołało: „Jak to nad wodą? Jesteśmy nad lasem.“ Każdy popatrzał uważnie, a ponieważ balon spuścił się dość nisko, mogliśmy więc przekonać się, że wody nie było, nie mogliśmy się jednak przekonać czy pod nami były drzewa. Nadar postrzegł kolej żelazną, lecz kiedyśmy się tej kolei przypatrywali, przekoaliśmy się, że to był kanał, który wpadał do rzeki Skaldy, a nad którym wkrótce przelecieliśmy. Dobrze to podróżować w balonie! Płynię rzeka — przelecieć; góra — lecieć nad nią; niema przeszkód, Pomimo tego, niespokojni byliśmy ciągle. Balon leciał w kierunku Zuyderzee. — Spuszczaj się? zapytał Ludwik. Nastąpiła długa chwila milczenia. W tym, mimo woli okrzyk radości wyrwał się z piersi mojej, kompas pokazywał, że balon nasz leci na wschód — a więc nie na morze. Spojrzelśmy na gwiazdy! Prawda! Zuyderzee za nami. — Naprzód! — zawołałmy. Wyrzuciliśmy trochę balastu i koń nasz podskoczył w górę, pomknął się z nową siłą. Była to 3-cia godzina po północy. Probawaliśmy zasnąć, lecz szatański kompas wskazywał, że balon nasz wraca nazad. — Gdzież nas niesie!? — zawołał John do olbryzimów maszy kołującej się nad nami jak żywe stworzenie. — Czy spuścimy się!? — Nie, nie, naprzód! — Tak upłynęło dwie godziny i niemiogłymi zgadnąć gdzie jesteśmy. O godzinie piątej ukazała się zorza i dzień nadzedł z nadzwyczajną szybkością. Prawda, żeśmy byli na 980 metrów nad ziemią. Tyle już pisano o piękności wschodzącego słońca, lecz lekam się naśladować innych i zamieczę o tym. Rzadko się jednak komu zdarzy widzieć jak się horyzont zapala nad obłokami. Pod nami — niedojrzała okiem równina zapewnie ta, którąśmy w noc widzieli. Monotonny to kraj ta część Holandii. Małe grupy drzew, pola doskonale uprawne, rozdzielone i porzucone jak klomby, rzeczki z mostkami, malutkie dróżki, równutkie, białe wioseczki tak czyste, iż wierzycy się chciało, że gospodynia myje codziennie dach domku swego. Wśród każdej wioseczki wznosi się piękny, lekkiej architektury kościółek. Leciliśmy 700 metrów nad klombem, czyli raczej nad krajobrazem Pawła Pottera. W tym, obraz się ożywił. Krzyk przeraźliwy, przeciągły, rozległ się na ziemi. Postrzeżono balon. Krzyki te wyrażały przerażenie, zdziwienie, radość, lecz przerażenie było najsilniejsze. Wyraźnie widzieliśmy jak na pół ubrane kobiety wybiegały z domów i znowu się kryły, okragle różowe twarzyczki dziecięce, wyglądały na chwilę przez okno i cofały się, krzycząc przeraźliwie. Śmielsi mężczyźni strzelali; widziałem kilka matek ukazujących na nas palec, ażeby się dzieci nielekaly, starszaki patrzyli na nas, wstrząsając głową wznosząc ręce. Ludzie otaczający staruszkę uciekali, żegnając się, wzięto nas za uosobionych szatanów! Jednak często ożywione te sceny traciłmy z oczu. Leciliśmy nad błotnistą wilgotną równiną, przerniętą gdzie niedzicie strugami zielonej zgnilej wody. Wówczas leciliśmy wyżej i spuszczałyśmy się znowu, postrzegłszy pola. Mówiłem już, że wzięto nas za szatanów. Na dowód przytaczam list pisany ze wsi, gdzie nas d strzeżono do redakcji Kurjera Hanowerskiego. Przytaczam go tu dosłownie: Dnia o godzinie 6 widzieliśmy jak nad nami wysoko, przeleciała jakaś ciemna okragła masa, a pod nią wiałeś coś w rodzaju czworogranego czerwonego domku. Niektórzy twierdzą, że słyszeli przeraźliwe krzyki. Cóż to być może? co o tym myślisz panie redaktorze? Okolica cała tam zajęta i niepokój się mieszkamcy uspokoją. „Kolo godziny ośmiej rano przelecieliśmy nad jeziorom. W tej chwili wiatr zmienił się na zachodni i popędził nas prawie pod kątem prostym drogą, którąśmy przebyli. Balon przeleciał w pięć kwadransów przez Westfalję, przez rzekę Ems, przez dwa miasta Reine i Elbenburwen i wleciał do Hanoweru. Zapewnie zmęczony tą szybką podróżą chciał odpocząć i dla tego zaczął się kręcić nad jeziorem Dummerze. W kolo jeziora tego rozciągało się daleko błotnista równina, przernięta drogą. Balon zawisł prawie nieruchomie. Było to w skutek działania słońca na gaz, który się rozszerzał. Termometr wskazywał 14½ stopni w cieniu. Godard był niespokojnym. Nareszcie balon nagle zawrócił się i porcił nas na wschód. Droga ta prowadziła nas do Hamburga i morza Bałtyckiego. Lecz zajęci wspaniałym widokiem niezaunawaliśmy tego. Widzieliśmy pod sobą wielką rzekę wpadającą do Wezer, spostrzeżliśmy nareszcie i Neuburg dość duże miasto leżące nad tą rzeką. Parowy statek płynął po rzecce; krajobraz był prześliczny. Szaleł materij jedwabnej balonu naszego zmusił nas podnieść głowę. Potwór pod wpływem palącego słońca widocznie nadymał się. Ponieważ nie chcieliśmy spaść niespodzianie na głowy neuburczyków krzyczących z zdziwienia, a co najgorzej nie chcieliśmy zgruchotać kości naszych spadając skutkiem pęknięcia i rozzerwania balonu, postanowiliśmy więc spuścić się

dobrowolnie. Balon wypuszczając z siebie gaz tak głośno jak gdyby jakiś olbryzim potwór oddychał. Balon nasz spadał dwa metry na sekundę. — Trzymajcie się dobrze za powroz, — krzyczeli bracia Godard — strzeżcie się uderzenia. — Każdy chwycił za powrót, pan Nadar zachowując zimną krew przez cały czas, uczynił to samo. Pan Nadar objął znowu swoją, tak że ją zakrywał całym ciałem swoim. Balon spuszczał się tak szybko, że nam się głowa kręciła, powietrze tak spokojne w górę, wietrzne było nad ziemią. — Rzućmy kocię, dotykamy się ziemi — wola Godard — trzymajcie się... achi! Kusz uderzył się o ziemię z niezwykłą siłą. Niewiem jak mi rękę jeszcze nie oderwało. Po tem okropnym uderzeniu balon podjął się, lecz klapa była otwartą, a więc znowu spadł; poczułmy uderzenie jeżeli nie straszniejsze to więcej bolesne niż pierwsze; balon znowu się podniósł, ciągnął się na kotwicach; w tem poczułmy, że lecimy na ziemię. — Powrozaj pękły! — zawołał Godard. Balon poleciał na dół, jak spadająca żmija. To było okropnie. Kosz zciął trzy wielkie drzewa, jak siekiera. Mieliśmy jeszcze jedną małą kotwicę, zarcuiliśmy ją; lecz ta się zaczęła o dach jednego domu i zerwała go. Gdyby balon nioś nas na miasto, byłbyśmy zgruchotani. Szczęściem, że wznosił się w tej chwili w górę i upadł o 200 metrów za miastem z takim samym wstrząśnięciem kosza. Przytem powrót do klapy urwał się, i straciłmy nadzieję, ażeby się objętość balonu zmniejszała. Podniósł się z selestem na 3040 metrów od ziemi, a potem padał głową w dół. Wszystko do czego tylko dotykał się kosz, lamalo się, gruchotało, rozdzierało. Grupy drzew, ogrodzenia, ukazywały się nam zdaleka, nie mieliśmy czasu przychylić się na prawo lub na lewo, ażeby uniknąć uderzenia, a już słyszeliśmy trzask i łamanie się. Każda chwila powiększała niebezpieczeństwo, i jakie niebezpieczeństwo! Umrzeć zgruchotnym po tych stłupach, które dziś kiedy to przeszło nas przestraszają, lecz które wówczas, dając słowo honoru, — każdy przewidywał, to okropnie! Gdyby ktokolwiek z nas ośmielił się wyskoczyć, byłby pewnie uratowany, lecz było przyspieszyć śmierć innych, ponieważ balon żejszy podniósłby się znowu wyżej. Panią Nadar podtrzymywał mąż. Wyznając, że z największą boleścią patrzyliśmy na tę kobietę pełną odwagi i krwi zimnej. Czuliśmy że cierpieć musi, gdyż za każdym uderzeniem schylała się prawie we dwoje, podtrzymując ją w górę, a jednak nie krzyknęła ani razu, przeciwnie z anielską dobrocią uśmiechała się do nas i wlewała w serca nasze otuchę. Zapłaciłmy życiem swoim, ażeby jej tylko ujął tych boleści. W tem postrzeżliśmy kolej żelazną. Krzyki nasze zatrzymały idący po-ciąg, lecz zewszady drugi i słup o telegrafu poleciełmy dalej. Wkrótce postrzeżliśmy domów, wiatr pędził nas na niego. Była to śmierć pewna dla nas wszystkich. Milczenie panowało o około. Wówczas Juljusz Godard spełnił czyn prawdziwie bohaterki. Wziął na wierzch za pomocą powrozów, które się tak wstrząsały że biedak spadał mi parę razy na głowę. Nareszcie udało mu się dostać do powroza od klapy i odkryć ją, lecz niemiogł jej sam przymocować. Wówczas brat jego Ludwik poprosił Montgolfier o pomoc, ten wlaż na obryz i we dwóch udało im się schwylić powrót, oddać Ludwikowi, a ten go przymocował. Gaz mógł już teraz wychodzić i balon już się nie podnosił, lecz nadzwyczaj szybko leciał w kierunku horyzontalnym. Często zaczął się o drzewa, które lamal, i gdyby równina ciągnęła się jeszcze mil kilka, byłbyśmy cali. Lecz w tem postrzeżliśmy las. Bądź co bądź trzeba wyskoczyć, gdyż inaczej kosz rozbił się o pierwsze drzewa. Zsiadłem do kosza i nareszcie udało mi się wyskoczyć. Przewróciłem się kilka razy w powietrzu i u-padłem na głowę. Po chwilowym omdleniu przyszedłem do siebie; kosz był już daleko. Powlokłem się dalej i posłyszałem jęki. Saint-Felix leżał na ziemi okropnie skaleczony: twarz jego była jedną raną. Miał zlaną rękę. Kosz znikł z lasu przelatując przez rzekę. Posłyszałem krzyk. Nadar leżał na ziemi z wy-wichniętą nogą. Tirion leżał zbity. Ludwik Godard opowiadał mi potem, że kosz ciągnięty przez balon lamal drzewa i obalał wszystko co tylko spotykał po drodze. Chęć ratować panią Nadar, pan John i Montgolfier wypadli jed-nem na ziemię drugi do wody. P-ą Nadar przy-gniótł kosz i ledwo po upływie 20 minut zdolał ją stamtąd wyciągnąć. Balon tymczasem rozrywał się na części. Lamal, niszczył wszystko co tylko go otaczało, jak rozjuszone zwierzę. Chęć ratować panią Nadar wpadłem do wody. Wyciągnięto mnie stamtąd i przekonane-m się, że zimna kąpiel wcale mi nie zaszkodziła. Nadbiegli właściciele i przy ich pomocy podano ratunek rannym. Przyprawiono fur-manki i położono nas na słomie. Z kolan moich krew cieła. Przybyłmy tym sposobem do wioseczki Rutgem. W ciągu 17 godzin przelecieliśmy 370 mil. Piekłelne nasze spadanie ciągnęło się 10 wiorst. Dziś, kiedy już wszystko skończono, dreszcz mi przejmuję. Bądź co bądź odbyliśmy doskonałą podróż i przekonaliśmy się że zdziwienie, jak objętość można patrzeć na śmierć. Nie mówię już żeśmy mogli być zgruchotani, lecz piękna mi per-spektywa wpaść w morze! Stół niemiecki okropny, karmia nas jakąś cienką zupką; to już nam tak obrydło, że Godard dziś sam poszedł do jatek, gdyż bez mięsa żyć trudno...“

Poselstwo francuskie w Hanowerze uwiadomione o tem zdarzeniu powstało natychmiast swego urzędnika i lekarza Müllera. Nazajutrz rannych przewieziono do Hanoweru i ulokowano w hotelu „Union.“ Zona posła francuskiego pani Ferrier sama z największą troskliwością opiekując się panią Nadar i siedzi dni i noc przy jej łóżku. Mały synek Nadarów przyjechał nazajutrz do Hanoweru. Pani Nadar chorąka krwiał, lecz nie jest niebezpieczna, chorą pan Saint-Felix ma złamane ramię,

inni podróżni mają wywichnięte ręce lub nogi. Nazajutrz król i królowa hannoverscy odwiedzili rannych i obejrżeli złamany kosz, królowa przysłała dla pani Nadar ogromny kosz doskonałych owoców. Ludwik Godard udał się na miejsce gdzie się zdarzył wypadek i zapłacił szkody, które potwór przelatując porobił. Dziś wszyscy już są w Paryżu. O sławnym olbryzimie przytaczamy wyjątek z listu pana Nadar, pisanego w parę dni po nieszczęśliwej podróży... „Co do olbryzma, jego powrozów, siatek, kosza, to możesz sobie łatwo wyobrazić, że ta szalona podróż nie uszła mu na sucho. Lecz olbryzm tak jest mocno zbudowanym, że niemożne nie być gotowym odbyć nową podróż...“

— Spostrzeżenia dla gospodarzy. Dziennik La Presse scientifique des Deux-Mondes, daje wyjątki z Podręcznika meteorologicznego dla rolników, który zawiera wiele użytecznych postrzeżeń dla gospodarzy. Oto są z nich niektóre: „Gdy obłoki na zachodzie są czerwone, wpadające w kolor purpurowy, zwykle barwa ta przewiada pogodę, bo powietrze suche odbija żywy promień czerwony niż inne, a zatem nie ma obawy deszczu, gdy w stronie z której przybywają zwykle deszcze, powietrze jest suche. Gdy tęcza ukazuje się wieczorem, jest to także oznaka prawie pewna pogody. W istocie, fenomen ten pokazuje się zawsze w stronie przeciwnej słońcu, zatem na wschodzie, gdzie deszcze padają, tak jak rano widzimy go na zachodzie skąd chmury przychodzą; i wówczas spodziewać się ich można. Prognozytymk prawie pewnym deszczu jest kolo około księżycy, przekonanywające, że powietrze jest przesycone wilgocią. Admirał Fitzroy ogłosił także kilka ciekawych postrzeżeń. Często, powiada on, widzimy chmury idące w różnych przeciwnych sobie kierunkach da różnych wysokościach; tłómaczy się to różnemi prądami powietrza. A że zwykle prąd w górę panujący przemaga, z niego waleś można prawdopodobnie, w którą stronę wiał będzie wiatr poníž, w strefach które zamieszkuje. Gdy mgły i chmury czeplają się wierzchołków gór, niepotrzeba tłómaczyć, że to jest oznaka, iż wody wkrótce się osadzą, i deszcz padać będzie; jeśli chmury te rozechodzą się, nastąpi pogoda. W ogóle, gdy po długiej pogodzie pora się ma zmienić, ukazują się małe obłoczki okragłe na niebie, wkrótce okrywające się warstwą wyciów mglistych. Im te pierwsze obłoczki białawe wyżej się ukazują, tem zmiana powietrza nastąpić ma po-wolniej, ale też deszcze i burze dłużej trwać mogą.“

— Znalezione w archiwach administracji dóbr narodowych akty tyczące się wykupienia z niewoli w Algierze Alchiera Cervantesa, nieśmiertelnego autora Don-Kiszota. Jest on z r. 1579 i świadczy, że familia Cervantesa, Eleonora de Tortinas wdowa po Rodrygu Cervantesie, mieszkająca w Alcala, i Andrea Cervantes z Alcala, matka i siostra Michala, złożyły na ręce kks. Trynitarzy „de redemptione captivorum“ 300 dukatów, czyli 112,500 maravedi na wykup nieszczęśliwego jeńcy, który był niewolnikiem Alamana, kapitana gwardji króla Algieru. Cervantes miał wówczas lat trzydzieści i trzy i brakło mu lewej ręki... Akt ten ciekawo ogłosiła gazeta Madrycka.

— Teatr w Rzymie dzisiejszym w bardzo smutnym jest położeniu. Dawna miljonowa ludność stolicy świata znikła zostawiając po sobie prawie pustynie; 170,000 mieszkańców nowego Rzymu żyje zupełnie nowym życiem. W starożytności Rzymie było 31 teatrów i jedenaście amfiteatrów, najniżej z nich obejmował 20,000 widzów. Daleko tu dziś skromniej i ubożej. Jest wprawdzie jeszcze sześć teatrów, ale te przez większą część roku są zamknięte. Przedstawienia rozpoczynają się

po Bożem Narodzeniu, trwają do Popielca, otwierają się znowu po W. Nocy i ustają za nadejsiem gorąca. Rząd nie użycza im żadnego zasiłku, stan więc ich jest bardzo biedny. Dają najwięcej oper; łożę są wedle obyczaju włoskiego salonami, w których się znajomych i przyjaciół przyjmuje; przyjeżdża się też na teatr jak do salonu w wielkim stroju, prowadzi w ciągu przedstawienia żywą rozmowę. Najwytworniejszym teatrem w Rzymie jest A polio, ale może się zaledwie porównać do drugorzędnych scen innych stolic Europy.

— Ciekawe są cyfry do których dochodzą podatki od rzeczy zbytkownych w Anglii. Tak na przykład opłata od psów dla przyjemności i zabawy utrzymywanych doszła do 205,785 funtów, od koni zbytkownych 384,641 funtów, od powozów 350,083 funty, od sług 209,896 od peruk pudrowanych (służby) 1,103 funty, od herbów 60,086 funtów, od złożonych i srebrzonych uprząży 67,854 funty, od kart do grania 9,269 funtów, od pozwoleni na polowanie wydawanych 128,445 funtów.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 1 (13) listopada.	
Sześcioprocentowe ross. srebr.	104 %.
Pięcioprocentowe 1-jej pożyczki	92.
2-jej	92.
3-jej	92.
4-jej	92.
5-jej	87½, 1/2
6-jej	84.
7-jej	88½, 89½, 90½, 91.
Czteroprocentowe 1-jej, 2-jej, 3-jej i 4-jej pożycz.	92.
5-jej pożycz.	92.
Pięcioproc. biletu banku państwa	94½.
Akcie Głównego Tow. kolei żelaz.	103½, 104, 104½.
Obligacje 4½ proc. tegoż Tow.	79½, 80.
Akcie ryko-lodn. kolei żelaz.	87½, 88, 89.
Weksele (na 3 mies.) na Londyn 37½, 35, 35½ p.	
na Amsterdam 185 s.	
na Hamburg 33½, 32 s. h.	
na Paryż	396 c.
Disconto 9½, 10½, 10½.	
Półmiejscowy 5 r. 33 s. 5 r. 35 k.	
WARSZAWA, 13 (1) listopada.	
Listy zastawne oprocz kuponu	13 r. 89½ k.
Oblig. skarbowe — (ład)	74 53½.
Akcie Główn. Tow. kolei żel. (ład)	107.
Akcie spółki żegluga parowej	—
Obligacje tejże spółki	—
Akcie drogi żel. warsz.-bydgoskiej (2.)	76.
— warsz.-wiedeńskiej (2.)	—
Weksele na Berlin (2 mies.) za 100 tal.	96.
— na Hamburg (2 m.) za 200 m. 146	10.
— na Paryż (2 mies.) za 300 fr.	77.
— na Wiedeń (2 mies.) za 150 zlr.	84.
— na Londyn (2 mies.) za 1 f. 6.	45.
— na Petersburg (1 m.) za 100 r.	—
— na Moskwę (1 mies.) za 100 r.	—
BERLIN, 12 listopada (31 października).	
Rosyjskie 5-procentowe 5-jej pożycz.	84½, 90.
— 6-jej pożycz.	91.
Polskie obligacje skarbowe oprocz kup.	71.
— listy zastawne	82½.
— biletu banku polsk.	92½.
Weksele na Petersburg (3 tyg.) za 100 r. 100 t.	
— na Warszawę (krótki termin) za 90 r. 90½ tal.	
HAMBURG, 12 listopada (30 października).	
Rosyjskie 5-proc. 5-jej pożyczki	83½, 90.
— 6-jej pożyczki	90.
— 7-jej pożyczki	90.
Weksele na Petersburg (3 mies.) za 1 r. 31½, 1/2 ss. b.	
AMSTERDAM, 12 listopada (30 października).	
Rosyjskie pięcioproc. 5-jej pożyczki	80½, 90.
— 6-jej pożyczki	86½, 90.
Weksele na Petersburg (8 mies.) za 1 r.	—
LONDON, 12 listopada (31 października).	
3-procentowe ang. konsolidy	91½, 1/2 ss. b.
Rosyjskie 5-proc. 2-jej pożycz.	92, 93½.
— 7-jej pożycz.	87½.
Weksele na Petersburg (3 mies.)	—
Disconto bank podniósł najprzód do 6%, a dziś do 7½.	
PARYŻ 12 listopada (31 października).	
Renta 3-proc.	67, 30½.
Akcie kredytu państwowego	1107.
Weksele na Petersburg za 1 r. (3 m.)	382½ c.
Disconto bank podniósł najprzód do 6%, a dziś do 7½.	

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Pp. Alek. Jordanińskiemu w Korcu, Mich. Kadrowiczowi w Haysynie, ks. Zaleskiemu w Chmielniku, B. Dorohostajskiemu w Kamieniu i Kar. Wysockiemu w Prusanie: Listy pp. z przedpłaty na Kurjera, wysłane w miesiącu wrześniu, otrzymały zostały w Wilnie zaledwo dnia 2 listopada, dla tego i Kurjer dotąd niemiogł być wysłany.

OGŁOSZENIA.

Нимеѣмъ честь уведомить почтеннѣйшую публику, что нашъ магазинъ подъ фирмою

„KURLANDSKIY MAGAZIN“

на Большой улицѣ, въ домѣ г. Бобина, не далеко Огеля Нишковскаго, насупротивъ большой ремизы, получающій на дняхъ изъ за границы большой транспортъ, состоящій изъ: шерстяной матеріи на платья, шелковой МАТЕРІИ на шубы для дамъ, черной и пестрой лонской шелковой матеріи, тоже изъ французскихъ ШАЛЕИ и ПЛАТОВЪ обыкновенныхъ, Американскихъ КРИНОЛИНЪ, шерстяныхъ ЮБОКЪ, двойныхъ ЕПАНОЧЕКЪ и КУРТОКЪ съ накладкою и безъ накладки. Также мы еще получали: шерстяныя РУКАВКИ, чистое бифельдерское ПОЛОТНО и носовые ПЛАТКИ, шелковыя гаритурны, СЪТРИ, ПЕРЧАТКИ гласъ, шерстяныя скатерти и одвала, ГАЛЬСТУШКИ для дамъ и мужчинъ въ различныхъ сортахъ, БЪЛЫЕ полотняные, шерстяные КАМЗОЛЫ, и цѣлыя гаритурны для дамъ и мужчинъ на зиму. Большой выборъ короткихъ ПЕРЧАТОКЪ, Американскихъ КАЛОШЪ на осеннее время и т. п. Выше упомянутые артикулы какъ и множество другихъ, новыхъ предметовъ получить можно въ нашемъ магазинѣ за умеренную цѣну.

Самымъ большимъ нашимъ стараніемъ есть удовлетворять публику для приобретения ея довѣренности. Управляющіе Курляндскимъ магазиномъ 2—540

OGŁOSZENIA.

Niniejszém mam zaszczyt zawiadomić szanowaną publiczność, że skład istnieje jący pod firmą:

MAGAZYN KURLANDZKI

przy ulicy wielkiej w domu W. Bobina nie daleko od hotelu Niskowskiego, na przeciw wielkiej Remizy, wzbogaconym został, temi dniami, nadeszłym z zagranicy znacznym transportem, zawierającym wielki wybór MATERIJ welnianej na suknie, Materie na futra dla dam, Liońskie jedwabne materje czarne i kolorowe, niemniej też francuskie i zwyczajne SZALE i CHUSTKI. Amerykańskie KRYNOLINY. Welniane spodnice, jesienne dubletowe płaszczyki i kurtki z obszywaniem i bez obszywania. Welniane REKAWKI prątkowej roboty.

Binenfeldzkie czysto-liniane PEŁTNA i CHUSTECZKI do nosa, których cena u miarkowana. Broderje, jedwabne garnitury, SIATKI, REKAWICZKI gład, welniane OBRUSY i KAPY na łóżka, HALSZTUCZKI dla dam i mężczyzn w rozmaitych gatunkach. BELIZNA liniana, welniane KAPTANKI, jako też i całe garnitury dla dam i mężczyzn na zimę. Wielki wybór kortowych REKAWICZK. Amerykańskie gumowe KALOSZE na czas jesiennej i t. d.

Wyżej wymienione artykuły, oraz wiele innych przedmiotów nowych i gustownych, w magazynie naszym otrzymać można po bardzo przystępnych cenach.

Najusilniejszém naszym staraniem jest, odpowiedzieć pod każdym względem żądaniom publiczności i ustalić już pozyskane zaufanie, oraz przez punktualność i rzetelność nowe sobie zaskarbić. 2—540

202	Waluś przy w. Stan- kowicze	—	0,02	—	—	—	0,02	—	30
203	Waluś przy w. Kude- licze	—	—	—	—	—	0,02	—	30
204	Waluś przy w. Ga- moty	—	—	—	—	—	0,02	—	30
205	Waluś przy w. Ok- siutycze	—	—	—	—	—	0,02	—	30
206	Młyn dw. m. Brańsku, oddaje się do 1865 roku	—	—	—	—	—	1	0,03	—
207	Ogród przy folwarku Kiersnowce	—	—	—	—	—	—	0,85	—
200	Rybołówstwo na rzece Narwi, Orłance i Bia- łej	—	—	—	—	—	—	0,03	2,000 — 230
173	Przy wsi Wojtkowice uczestek Glinne	—	—	—	—	—	—	—	5
BIAŁOSTOCKI POWIAT.									
50	Uczestek przy mieście Knyszynie	—	—	—	—	—	—	—	31 45
66	Kuroczyso Nowe	—	—	—	—	—	—	—	30
SOKÓLSKI POWIAT.									
63	Przy wsi Gabrylów szczyżny uczestek	—	—	—	—	—	—	—	6 72
135	Przy wsi Berniki 2 u- częstki	—	—	—	—	—	—	—	33 83
149	Romankowski młynowiec ob. za giełdę owini- ty	—	—	—	—	—	—	—	300 —
153	Młyn Kurylski	—	—	—	—	—	—	—	155 63
154	Dom murowany i szpi- talny w m. Sokółce	—	—	—	—	—	—	—	182 75
159	Cegielnia przy wsi Sza- cilach, oddaje się do 1867 roku	—	—	—	—	—	—	—	6 —

евымъ 370 и подъ лѣсомъ дровинами раз-
ной породы 300 дес., отпущено по 10-ти
лѣтней сложности средняго чистаго годоваго
дохода всего 24,156 руб., и для произведенія
таковой продажи, назначенъ въ присутствіи
Виленскаго губернскаго правленія торгъ 28
числа апрѣля мѣсяца 1864 года, съ узаконен-
ною посылъ оного чрезъ три дня переторж-
кою, и какъ на продажу упомянутаго лѣснаго
назначаются торги во второй разъ, то на
онихъ лѣсныхъ это въ согласности примѣ-
къ 2,143 ст. X-т. ч. II. можетъ быть прода-
но и ниже оцѣнки. Желающіе разсматривать
бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и
продажи, могутъ найти оныя въ 3-мъ отдѣле-
ніи 8-мустаю првліенія, Октября 3 дня
1863 года. 3—518.

Въ Виленской Губернской Строительной и
Дорожной комисіи будутъ производиться 7
числа января будущаго 1864 года торги съ
переторжкою чрезъ три дня на отдачу къ по-
дору перестройки деревяннаго на каменныхъ
устьяхъ моста въ г. Вильнѣ, называемаго зе-
ленымъ, и устройствіа временнаго плавающего
моста въ П. мѣстѣ, состоящаго изъ работъ сум-
марно въ 1000000 руб. по 10-ти лѣтней слож-
ности, съ правомъ въ три дни претарглемъ; ponieważ
licytacja ta postanawia się już po raz drugi
przezo majątek ów z mocy art. 2,143 X t. cz.
11 może się sprzedać i niżej niż jest oszacowa-
ny. Przejrzeć papiery do tej licytacji na-
leżące można w 3 wydziale 8 stole-rządu gu-
bernjalnego 3 października 1863 roku.

70	—	—	80,0	—	—
80	80	—	81,111	—	00,1
80	7	—	81,80	—	00
80	87	—	80,80	—	00,0
80	80	—	80,5	—	—

моста. По смѣту изчисленна на работѣ сум-
ма 14497 руб. 69 коп. Въ обезпеченіе этой
операции требуется залога на одну третью
часть подрядной суммы. Къ переторжкѣ, не
позже 12 часовъ на означенный день, могутъ
быть присланы объявленія въ запечатанныхъ
конвертахъ съ благонадежными залогами.
Послѣ переторжки никакія уступки принимае-
мы не будутъ. Проектъ, смѣту и кондиціи можно
разсматривать въ присутственные дни
въ канцеляріи комиссіи. 3—521.

Въ конторѣ Виленскаго еврейскаго госпи-
тала будетъ производиться торгъ 18 числа
ноября мѣсяца сего года, а переторжка
чрезъ три дня, на доставку въ наступающемъ
1864 года медикаментовъ и прочихъ прина-
совъ, входящихъ въ составъ лекарствъ для
аптеки сего заведенія, почему желאותіе уча-
ствовать въ торгахъ благоволятъ явиться
въ присутствіе конторы на означенный
срокъ съ достаточными залогами. Октября
21 дня 1863 года. 2—533

— Въ канторѣ виленскаго жидовскаго зпи-
тала одбѣдзіє лicyaця 18 лlstopaдa бlзaч-
eгo рoкy, a пpетapгъ вe тpы днл нa дoстa-
вкy в нaстoпeпнyмъ 1864 рoкy мeдыкaмeнтoвъ л
лпнyхъ зaпacoвъ пoтpебнyхъ дo клaдy лe-
кapствъ длa aпeкeл тeгoгo зaклaдy. лнтерeсoвaн-
нмъ рaцaя злoслlсlтcя дo кaнтopнy нa тepмлн
вкaзaнны з дoстaтeчнeмъ eвлкeцямъ 21 пaз-
длeннкa 1863 рoкy. 2—533

Въ 1864 году.

Земледельческая Газета будет издаваться въ 1864 году по прежней программѣ:

- I. РАСПОРАЖЕНИЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА, касающіяся до сельскаго хозяйства и сельскаго населенія.
- II. СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО со всеми его отраслями.
- III. ХОЗЯЙСТВЕННАЯ ТЕХНОЛОГІЯ.
- IV. ХОЗЯЙСТВЕННАЯ МЕХАНИКА. Тѣмъ, касающіяся статьи и описанія новыхъ сельско-хозяйственныхъ машинъ орудій, и снарядовъ.
- V. СЕЛЬСКАЯ МЕДИЦИНА, ГИГИЕНА И ВЕТЕРИНАРИИ. Противъ способовъ къ сохраненію здоровья сельскихъ жителей и врачеванію, дѣлающихъ на опытѣ, домашній предѣлъ, достояніе бѣднѣе, — извѣстія о появивающихся между домашними животными болѣзняхъ, — о мѣрахъ противъ распространенія скотскихъ недуговъ и практическіе способы для леченія животныхъ и другіе болѣзней и пр.
- VI. БИБЛІОГРАФІЯ въ отношеніи къ части сельскаго хозяйства книгъ.
- VII. ВЪРХНИЙ ХОЗЯЙСТВО И АСТРОНОМІЯ РУССКИХЪ И ИНОСТРАННЫХЪ ОБЪЯВЛЕНІЙ, съ особеннымъ усиліемъ сельскому хозяйству.
- VIII. ХОЗЯЙСТВЕННЫЯ ДѢЛОПИСЬ. Обзоръ экономическихъ и хозяйственныхъ событій какъ въ Россіи, такъ и заграничьи, съ указаніемъ на выгоды или для сельскаго быта.
- IX. ХОЗЯЙСТВЕННЫЯ ИЗВѢСТІЯ. Торговля, промышленность, ремесла, изобрѣтенія, новыя машины, орудія, способы воздѣлыванія сельскихъ растений, — о видахъ на урожай, — о качествѣ оконченной жатвы, — о сборѣ хлѣбныхъ, сѣнокошеніи и сенокосѣхъ, плодовъ, свекольныхъ, табака, шелка, шерсти и проч. какъ въ Россіи, такъ въ другихъ странахъ, — о видахъ на работы и рабочихъ и пр.
- X. ТРГОВЫЯ ИЗВѢСТІЯ. Сведенія о торговлѣ въ цѣлыхъ и въ частяхъ и важнѣйшихъ внутреннихъ пунктахъ Россіи на хлѣбъ, пеньку, ленъ и другія произведенія земледѣлія, а также на скотъ, сало, масло, шерсть, шелкъ, сахарный песокъ, табакъ и проч., — о торговыхъ обстоятельствахъ тамошнихъ предметовъ въ другихъ государствахъ, находящихъ съ Россіею въ торговыхъ связяхъ, — о востребованіи и сухопутной перевозкѣ сельскихъ произведеній, — о перевозкѣ платъ въ разныхъ мѣстахъ и въ разное время года, и т. п.
- XI. ХОЗЯЙСТВЕННЫЯ ЗАМѢТКИ: вопросы, дѣлаемые хозяйствами, и краткіе ответы на эти вопросы, — извѣстія о выставкахъ сельскаго хозяйства, — о дѣятельности сельско-хозяйственныхъ обществъ, разныхъ ихъ продолженій и т. п., — отчеты учебно-хозяйственныхъ заведеній и пр.
- XII. ОБЪЯВЛЕНІЯ ПО СЕЛЬСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ: о продажѣ орудій, машинъ, семянъ, саломъ, другихъ растений, домашнихъ животныхъ, пр., какъ изъ учебно-хозяйственныхъ заведеній, такъ и въ частныхъ книгъ, — предложенія услугъ и пр.

породы и извещая о ней на хуле хозяйствен-
ных разныах частях Имперіи и за границею, — о
выходахъ и произрастаніи хлебовъ и другихъ хозяй-
ственныхъ предметовъ въ каждомъ нумерѣ.
ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКАЯ ГАЗЕТА выходитъ еженедѣльно въ 4-ую долю листа большаго формата въ 2 столбца въ 16 страницъ.
По примѣру 1863 года Редакция ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКОЙ ГАЗЕТЫ издаетъ
ВСПОМАГАТЕЛЬНУЮ ДЛЯ СЕЛЬСКИХЪ ХОЗЯЕВЪ
КНИЖКУ НА 1864 ГОДЪ.
Цена годовому изданію ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКОЙ ГАЗЕТЫ ТРИ РУБ. съ пересылкою и доставкою, а вмѣстѣ съ Вспомогательною для сельскихъ хозяевъ книжкою в колѣнкоровомъ переплетѣ ЧЕТЫРЕ РУБ. также съ пересылкою и доставкою.
Подписка на ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ принимается въ С. Петербургѣ въ конторѣ Редакціи при книжномъ магазинѣ В П. Печаткина на Невскомъ, въ домѣ Армянской церкви.
Изгородные могутъ адресовать: Въ Редакцію ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКОЙ ГАЗЕТЫ. —
Въ С. Петербургъ.

Kielbasy Kurlandzkie,
Rewelskie Kiki, SER, Bristol
ski, Hollenderski, Tylżycki, Pos-
tawski i Zielony; a także Szuwaks
angielski otrzymał EDWARD FECHTEL.
2—548

DYCYNY LEKARSKO-GIMNASTYCZNY
C I K L E M M
W RYDZE.
y przeznaczone na kuraże:
godziny zrana.
i żeńskiej od 1—2 godziny po południu.
y zrana i od 2 do 3 godziny po południu przeznaczony na
aniem.
ze przy ulicy Mikołajewskiej N. 1 przy ulicy Elizbiety
odu Wiedeńskiego.
innia się w filialnym zakładzie na Petersburskiem przed
N. 4. 6—480

ZAKŁAD ORTHOPEDICZNY
BRA

Godziszyn od 8 - 9
Dla mężczyzn od 11 - 12
Dla kobiet od 11 - 12
Dla szkolniczek młodzieży pełnoletniej od 9 1/2 do 10 1/2 godzin

Czas od 9 1/2 do 10 1/2 godzin

Widzenie się z osobami interesującymi
Zakład się znajduje w Rydu
(Elisabethstrasse) N. 23 około ogródka
Mięsiu przy ulicy Mikołajewskiej

MAGAZYN
na, otrzymaj
Ostryg.

A. Lobensch-
z zagranicy świeży transport

6-5